

Otrzymują – wg wykazu

Znak:

KD.5140.6.6.2024.RSJ209

Data:

04-02-2026

Obiekt: krajobraz kulturowy pola bitwy pod Komarowem z 31 sierpnia 1920 r. - położony w obrębach ewidencyjnych: Kolonia Cześniki (gm. Sitno) oraz Wolica Śniatycka i Antoniówka Komarowska (gm. Komarów Osada) w powiecie zamojskim

Sprawa: postępowanie administracyjne w sprawie wpisu do rejestru zabytków nieruchomych woj. lubelskiego

POSTANOWIENIE

Działając na podstawie art. z art. 31 § 1 pkt 2 i pkt 3, art. 123 §1 i §2, art. 124 ustawy z 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz.U. 2025 poz. 1691 – dalej: „K.p.a.”), oraz na podstawie art. 89 ust. 2, art. 91 ust. 4 pkt 3 i 4 ustawy z 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1292 ze zm. – dalej „u.o.z.o.z.”) - w związku z wnioskiem z dnia 30 stycznia 2026 r., złożonym przez Panią Romanę Rupiewicz – Sekretarz Stowarzyszenia *Genius Loci* z siedzibą w Warszawie (ul. Stanisława Kostki Potockiego 10/16, 02-958 Warszawa), działającą na podstawie pełnomocnictwa szczególnego z dnia 13 stycznia 2026 r., w przedmiocie dopuszczenia w/w Stowarzyszenia do udziału na prawach strony w prowadzonym postępowaniu administracyjnym, wszczętym postanowieniem Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z dnia 8 kwietnia 2024 r., znak: KD.5140.6.6.2024, w sprawie wpisu do rejestru zabytków województwa lubelskiego krajobrazu kulturowego pola bitwy pod Komarowem z 31 sierpnia 1920 r. (data wpływu wniosku do kancelarii WUOZ w Lublinie: 29 stycznia 2026 r.),

Lubelski Wojewódzki Konserwator Zabytków postanawia

dopuszczyć Stowarzyszenie *Genius Loci* z siedzibą w Warszawie (ul. Stanisława Kostki Potockiego 10/16, 02-958 Warszawa), reprezentowane przez pełnomocnika – Panią Romanę Rupiewicz, sekretarz tego Stowarzyszenia, do udziału na prawach strony w postępowaniu administracyjnym, prowadzonym w sprawie wpisu do rejestru zabytków województwa lubelskiego krajobrazu kulturowego pola bitwy pod Komarowem z 31 sierpnia 1920 r., tj. obszaru w granicach oznaczonych na szkicu stanowiącym integralną część opinii eksperckiej Narodowego Instytutu Dziedzictwa z 28 września 2020 r., znak: DSK.5111.13.2020.EP, który obejmuje nieruchomości zarejestrowane w ewidencji gruntów i budynków powiatu zamojskiego jako działki położone w obrębach ewidencyjnych: Kolonia Cześniki (gm. Sitno), Wolica Śniatycka i Antoniówka Komarowska (gm. Komarów Osada) – przywołane w sentencji postanowienia Lubelskiego Wojewódzkiego

ul. Archidiakońska 4
20-113 Lublin

☎ tel./fax: 81 532 90 35
☎ tel.: 815325937
www.wkz.lublin.pl

e-mail: info@wkz.lublin.pl

ePUAP: /WUOZL/SkrytkaESP

e-doręczenia: AE:PL-24680-17436-BDVJH-17

Konserwatora Zabytków z dnia 8 kwietnia 2024 r., znak: KD.5140.6.6.2024 o wszczęciu postępowania w przedmiotowej sprawie.

Uzasadnienie

Stowarzyszenie *Genius Loci* z siedzibą w Warszawie (ul. Stanisława Kostki Potockiego 10/16, 02-958 Warszawa), reprezentowane przez pełnomocnika - sekretarz Stowarzyszenia Panią Romanę Rupiewicz (pełnomocnictwo szczególne z datą 13 stycznia 2026 r.), złożyło wniosek z datą 30 stycznia 2026 r. o dopuszczenie w/w Stowarzyszenia do udziału na prawach strony w toczącym się postępowaniu administracyjnym w przedmiocie wpisu do rejestru zabytków województwa lubelskiego krajobrazu kulturowego pola bitwy pod Komarowem z 31 sierpnia 1920 r. (data wpływu wniosku do kancelarii WUOZ w Lublinie: 29 stycznia 2026 r.). W/w postępowanie zostało wszczęte postanowieniem Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z dnia 8 kwietnia 2024 r., znak: KD.5140.6.6.2024 i dotyczy obszaru w granicach oznaczonych na szkicu stanowiącym integralną część opinii eksperckiej Narodowego Instytutu Dziedzictwa z 28 września 2020 r., znak: DSK.5111.13.EP, który obejmuje nieruchomości zarejestrowane w ewidencji gruntów i budynków powiatu zamojskiego jako działki położone w obrębach ewidencyjnych: Kolonia Cześniki (gm. Sitno), Wolica Śniatycka i Antoniówka Komarowska (gm. Komarów Osada). W uzasadnieniu przedmiotowego wniosku wskazano podstawę jego złożenia, tj. przepis art. 31 § 1 pkt 2 K.p.a., zgodnie z którym organizacja społeczna może żądać dopuszczenia do udziału w postępowaniu administracyjnym w przypadku spełnienia łącznie dwóch przesłanek, tj. żądanie takie musi być uzasadnione celami statutowymi tej organizacji oraz, gdy przemawia za tym interes społeczny.

Zgodnie z obowiązującym orzecznictwem sądowo-administracyjnym, określenie „cel statutowy” oznacza, że „sprawa dotyczy zasadniczych kierunków działalności danej organizacji, zapisanych w statucie lub w innym, spełniającym podobną do statutu funkcję, akcie regulującym wewnętrzny ustrój danej organizacji społecznej” (wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 26 listopada 2007 r., sygn. IV SA/Wa 2060/07). Zasadniczy kierunek działalności Stowarzyszenia *Genius Loci* skupia się wokół działań na rzecz ochrony krajobrazu i architektury poprzez szerokie propagowanie idei *genius loci*, odnajdywania „ducha miejsc” czynienia z niego motoru kształtowania rozwoju lokalnego, skupionego wokół wartości dziedzictwa kultury i przyrody. Prowadzone w tym zakresie prace badawcze, organizowane konferencje naukowe, a także partycypacje społeczne mają na celu zachowanie dziedzictwa kulturowego dla przyszłych pokoleń i edukację społeczeństwa w kwestii potrzeby jego ochrony. W/w działalność jest wyrażona w celach statutowych Stowarzyszenia (§5 Statutu) i obejmuje:

- popularyzowanie pojęcia *genius loci* oraz jego znaczenia dla rozwoju społeczności lokalnych,
- promowanie i upowszechnianie nienowoczesnych metod ochrony, opieki, zarządzania i rozwoju miejsc dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego w duchu poszanowania *genius loci* każdego z nich,
- pełnienie roli rzecznika wartości przestrzeni publicznej,
- działalność pożytku publicznego w zakresie zadań z dziedziny krajoznawstwa, kultury, sztuki, edukacji, ochrony dóbr kultury i tradycji oraz ekologii i ochrony dziedzictwa przyrodniczego na rzecz wsparcia w/w podmiotów,

- organizowanie forum współpracy, rozwoju wiedzy i upowszechniania doświadczeń w ochronie, opiece, zarządzaniu i rozwoju miejsc dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego dla członków Stowarzyszenia oraz innych osób fizycznych i prawnych.

Realizacja w/w celów statutowych Stowarzyszenia odbywa się m.in. poprzez: udzielanie pomocy osobom fizycznym i prawnym chcącym opierać się w swej działalności na idei *genius loci* miejsc dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz promowanie, ułatwianie i prowadzenie dialogu dla społecznego wsparcia idei *genius loci*, proponowanie rozwiązań w duchu celów statutowych w ramach procesu tworzenia prawa lokalnego i prawa powszechnie obowiązującego, a także udzielanie pomocy oraz prowadzenie poradnictwa w sprawach związanych z opracowaniem, promocją oraz wdrażaniem programów i projektów dotyczących celów Stowarzyszenia i podejmowanie działań na rzecz odnowienia tradycyjnych form zagospodarowania (§ 5 Statutu). Powyższe upoważnia Stowarzyszenie do występowania w sprawach, które dotyczą ochrony polskiego krajobrazu i jego zabezpieczenia przed destrukcyjną gospodarkę przestrzenną, której dominującą cechą jest niszczenie tradycyjnych, ponadczasowych wartości i zastępowanie ich realizacjami o bardzo niskim poziomie. Mając na uwadze powyższe należało uznać, że proponowany udział Stowarzyszenia na prawach strony w postępowaniu, którego przedmiotem jest ustalenie faktycznych wartości istniejącego krajobrazu kulturowego miejsca historycznej bitwy, jest uzasadniony w/w celami statutowymi Stowarzyszenia.

Należy wyjaśnić, że ochrona krajobrazu leży w interesie społecznym i służy zachowaniu tożsamości kulturowej, walorów estetycznych, przyrodniczych i historycznych dla obecnych i przyszłych pokoleń. Jest to zatem działanie publiczne mające na celu utrzymanie unikalnych cech terenu i krajobrazu, które charakteryzują konkretne miejsce w przestrzeni. Przedmiotem prowadzonego aktualnie postępowania jest ustalenie faktycznych wartości krajobrazu kulturowego miejsca rozegranej Bitwy pod Komarowem, które mogłyby być przesłanką do dokonania wpisu do rejestru zabytków. Definicja krajobrazu kulturowego została zawarta w art. 3 pkt. 14 u.o.z.o.z., który stanowi, że jest to postrzegana przez ludzi przestrzeń, zawierająca elementy przyrodnicze i wytwory cywilizacji, historycznie ukształtowana w wyniku działania czynników naturalnych i działalności człowieka. Ewentualny wpis do rejestru zabytków krajobrazu kulturowego ma zatem na celu ochronę historycznych form jego zagospodarowania, rzeźby terenu (ukształtowania) oraz pokrycia, czyli form naturalnych - przyrodniczych i kulturowych. Ze względu na powyższe - w przypadku ewentualnego wpisu do rejestru zabytków krajobrazu kulturowego tego miejsca - konieczne będzie utrzymanie i eksponowanie jego wartości, poprzez podejmowanie działań odnoszących się zarówno do ochrony dziedzictwa kulturowego, jak i środowiska przyrodniczego. A zatem konieczne będzie również określenie zasad utrzymania cech/form przedmiotowego krajobrazu decydujących o jego ewentualnych wartościach - które w toku prowadzonego postępowania LWKZ mogą zostać uznane za przesłanki do wpisu do rejestru, a w przypadku dokonania tego wpisu - powinny znaleźć odzwierciedlenie w ustaleniach miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dotyczących ochrony tego obszaru. Ochrona i kształtowanie krajobrazu kulturowego służy bowiem utrzymaniu tożsamości społeczeństw lokalnych (małe ojczyzny), regionów i państwa. Z tych powodów konieczne jest utrzymanie i eksponowanie wartości takiego obszaru, poprzez podejmowanie działań odnoszących się zarówno do ochrony dziedzictwa kulturowego, jak i środowiska przyrodniczego. Ponadto, krajobraz kulturowy nie może występować

sam przed sądami, lecz wymaga reprezentacji, na przykład przez zaangażowanych obywateli lub organizacje pozarządowe.

Wobec powyższego, złożony wniosek - w ocenie LWKZ - spełnia przesłanki, uzasadniające dopuszczenie Stowarzyszenia do udziału w postępowaniu, gdyż przemawia za nim interes społeczny w potrzebie ochrony krajobrazu. W uzasadnieniu tego wniosku, Stowarzyszenie wskazując na interes społeczny – motywuje swoje wystąpienie powołując się na celowość zapewnienia realnej ochrony miejsca bitwy, które zachowało się w stanie niezmienionym od początku XX. wieku, a także presję wprowadzenia inwestycji, znacznie ingerujących w krajobraz – co z kolei wymusza podjęcie szybkich działań administracyjnych. Według Stowarzyszenia zasadne jest zadbanie, by całe pasmo wzgórza 255 pozostało właściwie wyeksponowane, ponieważ cyt.: *„Ma to tym większe znaczenie, iż władze samorządowe poprzez zapisy w dokumentach planistycznych, dążą do umożliwienia lokalizowania w tej historycznej przestrzeni, wiatraków o wysokości sięgającej 200 metrów. Pomimo tego, że zarówno miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego jak i studium uwarunkowań gminy Komarów, zostały uchylone w następstwie wyroków sądów administracyjnych, to nie ulega wątpliwości, że presja lokalizowania odnawialnych źródeł energii w obszarze pasma wzgórza 255 będzie stale narastać”*. Należy zatem uniknąć sytuacji, kiedy ochroną miałby zostać objęty niewielki fragment pola bitwy, na zasadzie złe rozumianego kompromisu, wbrew uwarunkowaniom historycznym i topograficznym. W opinii Stowarzyszenia, jego w postępowaniu może przyczynić się do prawidłowej oceny materiału dowodowego, gdyż ochrona krajobrazu wpisuje się w cele statutowe tej organizacji, a także jej działalność badawczą i edukacyjną.

Należy dodać, że w obowiązującym orzecznictwie sądowo-administracyjnym ugruntowany jest pogląd, iż pojęcie interesu publicznego (społecznego) obejmuje interes ogółu (określonej wspólnoty), a nie jedynie interesy indywidualne. W doktrynie przyjmuje się, że interes indywidualny jest relacją pomiędzy określonym stanem obiektywnym, a oceną tego stanu z punktu widzenia korzyści, jaką on przynosi lub może przynieść jednostce; natomiast interes ogółu oznacza relację między danym stanem obiektywnym, a oceną tego stanu z punktu widzenia korzyści, jaką on przynosi lub może przynieść ogółowi (wyrok WSA w Krakowie z dnia 28 lutego 2024 r., sygn. akt II SA/Kr 1551/23 oraz wyrok NSA z dnia 8 lutego 2019 r., sygn. akt I OSK 770/17).

Ponadto, organizacja społeczna w postępowaniu administracyjnym może występować nie tylko w roli strony w rozumieniu przepisu art. 28 K.p.a., ale również zgodnie z przepisem art. 31 §1 pkt 2 K.p.a., który reguluje udział organizacji społecznej w postępowaniu jako uczestnika na prawach strony. Przez prawa strony należy w tym przypadku rozumieć uprawnienia procesowe strony, które służą organizacji społecznej w celu ochrony racji wynikających z określonych wartości i zasad, wpisanych w jej cele statutowe i zgodnych z interesem społecznym. Z woli ustawodawcy, organizacje społeczne mogą uczestniczyć w postępowaniu administracyjnym ze względu na potrzebę zapewnienia większej ochrony wartościom „ponadjednostkowym”, „grupowym”, a ich udział ma na celu zapewnienie poszanowania interesu publicznego, jakim w przypadku przedmiotowego postępowania jest ochrona zabytków. Z pojęciem interesu publicznego w ochronie zabytków należy utożsamić pojęcie interesu społecznego, ujęte w definicji zabytków, o której mowa w art. 3 „u.o.z.o.z.” stanowiącym, że zabytkiem jest cyt.: „nieruchomość lub rzecz ruchoma, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową”.

ul. Archidiakońska 4
20-113 Lublin

tel./fax: 81 532 90 35
tel.: 815325937
www.wkz.lublin.pl

e-mail: info@wkz.lublin.pl
ePUAP: /WUOZL/SkrytkaESP

e-doręczenia: AE:PL-24680-17436-BDVJH-17

Wskazany w Statucie Stowarzyszenia *Genius Loci* teren jego działania obejmujący Rzeczpospolitą Polską uprawnia tę organizację społeczną do wnioskowania o włączenie go na prawach strony w toczące się postępowanie w sprawie wpisu do rejestru dotyczące obszaru położonego na terenie miejscowości Wolica Śniatycka i Antoniówka Komarowska w gminie Komarów Osada oraz miejscowości kolonia Czeźniki w gminie Sitno.

Wobec powyższego, wnioskująca pełnomocnik Stowarzyszenia wykazała okoliczności, które stanowią przesłanki do uznania tej organizacji społecznej za stronę postępowania w sprawie wpisu do rejestru zabytków krajobrazu kulturowego pola bitwy z 31 sierpnia 1920 r. – zgodnie z przepisem art. 31 §1 pkt 2 oraz pkt 3 K.p.a.

Postanowiono jak w sentencji.

Pouczenie

1. Zgodnie z art. 123 § 1. K.p.a., w toku postępowania organ administracji publicznej wydaje postanowienia.
2. Zgodnie z art. 123 § 2 K.p.a. – w/w postanowienia dotyczą poszczególnych kwestii wynikających w toku postępowania, lecz nie rozstrzygają o istocie sprawy – w tym przypadku wszczętej w przedmiocie wpisu do rejestru zabytków nieruchomości.
3. Na niniejsze postanowienie nie przysługuje zażalenie. Zgodnie z art. 142 K.p.a. postanowienie, na które nie służy zażalenie, strony mogą zaskarżyć tylko w odwołaniu od decyzji.

dr Dariusz Kopciowski

Lubelski Wojewódzki Konserwator Zabytków

/podpis elektroniczny/

Otrzymują:

1. Pełnomocnik Stowarzyszenia *Genius Loci* z siedzibą w Warszawie – Pani Romana Rupiewicz, sekretarz SGL, ul. Stanisława Kostki Potockiego 10/16, 02-958 Warszawa (doręczenie elektroniczne)
2. a/a

Do wiadomości:

- 1) strony (w tym osoby prywatne – zgodnie z wykazem w aktach sprawy) otrzymują niniejsze postanowienie do wiadomości zgodnie z art. 49a K.p.a., tj. w formie publicznego obwieszczenia (art. 49 §1 i §2 K.p.a.)

ul. Archidiakońska 4
20-113 Lublin

tel./fax: 81 532 90 35
tel.: 815325937
www.wkz.lublin.pl

e-mail: info@wkz.lublin.pl
ePUAP: /WUOZL/SkrytkaESP

e-doręczenia: AE:PL-24680-17436-BDVJH-17

- 2) Starostwo Powiatowe w Zamościu, ul. Przemysłowa 4, 22-400 Zamość (doręczenie elektroniczne)
 - w celu upublicznienia zgodnie z art. 49a K.p.a., tj. w formie publicznego obwieszczenia (art. 49 §1 i §2 K.p.a.) na stronie BIP Starostwa Powiatowego w Zamościu.
- 3) Urząd Gminy Komarów Osada, ul. Rynek 15, 22-435 Komarów Osada (doręczenie elektroniczne)
 - w celu upublicznienia zgodnie z art. 49a K.p.a., tj. w formie publicznego obwieszczenia (art. 49 §1 i §2 K.p.a.) na stronie BIP Urzędu Gminy Komarów
- 4) Urząd Gminy Sitno, Sitno 73, 22-424 Sitno (doręczenie elektroniczne)
 - w celu upublicznienia zgodnie z art. 49a K.p.a., tj. w formie publicznego obwieszczenia (art. 49 §1 i §2 K.p.a.) na stronie BIP Urzędu Gminy Sitno.
- 5) Sołtys wsi Antoniówka - Justyna Antos, Antoniówka 22A, 22-435 Antoniówka
 - w celu upublicznienia zgodnie z art. 49a K.p.a., tj. w formie publicznego obwieszczenia (art. 49 §1 i §2 K.p.a.) na tablicy ogłoszeń w miejscowości Antoniówka
- 6) Sołtys wsi Wolica Śniatycka – Krzysztof Sadłowski, Wolica Śniatycka 3, 22-435 Wolica Śniatycka
 - w celu upublicznienia zgodnie z art. 49a K.p.a., tj. w formie publicznego obwieszczenia (art. 49 §1 i §2 K.p.a.) na tablicy ogłoszeń w miejscowości Wolica Śniatycka
- 7) Sołtys wsi Kolonia Cześniki – Anna Sawiniec – Cześniki Kolonia 26, 22-424 Cześniki-Kolonia
 - w celu upublicznienia zgodnie z art. 49a K.p.a., tj. w formie publicznego obwieszczenia (art. 49 §1 i §2 K.p.a.) na tablicy ogłoszeń w miejscowości Kolonia Cześniki
- 8) Delegatura WUOZ w Zamościu, ul. Staszica 29; 22-400 Zamość
- 9) Państwo Piotr Paweł i Sylwia Jolanta Mazurek (adres w aktach sprawy)
- 10) Państwo Zbigniew Piotr i Ewa Gaca (adres w aktach sprawy)
- 11) Pan Robert Kowalski (adres w aktach sprawy)
- 12) Pan Dariusz Eugeniusz Kucharski (adres w aktach sprawy)